

prozirna i razumljiva u ovom slučaju ne olakšava, nego opterećuje sporazumijevanje. Nema razloga da se ta riječ uvodi kao obvezatan naziv koji bi imao potisnuti internacionalizam kurikul. Najbolje je zadržati ih obje i baratati njima onako kako se i inače jedni pored drugih rabe internacionalizmi i istoznačne tvorbe iz domaćega jezičnog materijala.

Naravno, postavlja se pitanje zašto ne reći naprosto *plan i program*. No uvjeravaju nas da se tim nazivom želi označiti nešto novo i različito od uobičajenoga plana i programa. Tu treba podsjetiti na to da u svojoj baštini imamo riječ upravo za to. Bila bi to *naukovna osnova*. Taj se naziv više ne rabi, pa je slobodan i stoji na raspolaganju da dobije novo i sasvim suvremeno značenje. Prednost je tu i to što je *naukovna osnova* već sama po sebi okvirna, pa to nije potrebno izricati dodatnom riječju. Za to, dakako, treba naučiti razumjeti ono *naukovni* u izvornom značenju. Tomu pak stoje na putu zamućeni i neraščišćeni značenjski odnosi između *znanost* i *nauka*. Veliko je stoga pitanje hoće li postojati volja i pripravnost da se tu slobodno crpi iz baštinjenog bogatstva.

U tijeku rasprave predložene su još i riječi: *učevna osnova*, *učevni nacrt*, *okvirnik*. Sve to nije naišlo na širu potporu u Vijeću. Izrazito je prevladalo mišljenje da je potrebno ostaviti dvojstvo *kurikul* i (*nastavni*) *uputnik* kako je i inače obično u hrvatskom nazivlju. Profesor Ivo Pranjković misli da je samo *kurikul* prihvatljivo.

Radoslav Katičić

PRIJEVOD ENGLESKOGA NAZIVA *CURRICULUM* NA EUROPSKE JEZIKE

Zašto otpor nazivu na hrvatskom jeziku?

 to je nacionalni *kurikulum*? Dio nedoumica i nesporazuma proizlazi odatle što tuđa riječ *curriculum* nije prevedena na hrvatski jezik, nego se upotrebljava tuđica *kurikulum*. No to nije u skladu ni s hrvatskim jezikom, ni s europskim jezicima u kojima se riječ *curriculum* u pravilu prevodi na materinski jezik umjesto da se upotrebljava tuđica.

Jaki su argumenti da se sukladno hrvatskoj jezičnoj tradiciji i europskoj terminologiji na materinskim jezicima, umjesto anglizma/latinizma *kurikulum* upotrebljava hrvatska riječ, s uobičajenim značenjem engleskog naziva *curriculum*: ciljevi odgoja i obrazovanja, sadržaji, predmeti i satnica, metode poučavanja, interdisciplinarnost, kompetencije učenika, vrjednovanje rezultata i orijentacija na cjeloživotno učenje.

U Hrvatskoj je ta načela 2005. godine inaugurirao HNOS s deklariranom namjerom da se ugradi u Hrvatski nacionalni curriculum (Vodič kroz HNOS, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Zagreb, 2005.).

Kako prevesti riječ *curriculum* na hrvatski jezik? Pogledajmo praksu u europskim jezicima.

Prijevod riječi *curriculum*¹ s engleskoga na druge europske jezike:

Bugarski	učeben plan (учебен план)
Češki	studijní plán
Danski	laeseplan, undervisningsplan
Estonski	õppekava
Finski	opetussuunnitelma, opinto-ohjelma
Francuski	programme d'études
Latvijski	mācību plāns
Litavski	mokymo planas
Mađarski	tanterv
Nizozemski	leerplan
Norveški	undervisningsplan
Njemački	Lehrplan
Poljski	program nauczania
Rumunjski	plan de studii
Ruski	kurs obučeniya (курс обучения)
Slovački	školská osnova
Slovenski	učni načrt
Španjolski	plan de estudios
Švedski	läroplan
Talijanski	programma di studi
Turski	müfredat programi
Ukrajinski	навчальні план (навчальні план)

Odluka Vijeća za normu hrvatskog standardnog jezika, s potpisom predsjednika Vijeća akademika Katičića, jest da se tuđa riječ *curriculum* na hrvatski jezik ne može prevesti kao *kurikulum*, nego hrvatskim nazivima *naukovna osnova* ili *nastavni uputnik*. Naziv *nastavni uputnik* već je 2005. uveden na prijedlog akademika Stjepana Babića, i neko vrijeme upotrebljavan u dokumentima Ministarstva (Vodič kroz HNOS, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Zagreb, 2005.). Nakon

¹ Riječ *curriculum* u latinskom jeziku ima sasvim drugo značenje, bez veze s obrazovanjem.

2006. godine hrvatski je naziv bez uvjerljivog obrazloženja izbačen iz uporabe u službenim dokumentima.

Ako bi se pak upotrijebila tuđica, tada bi to bila tuđica *kurikul*, a nikako ne *kurikulum*. Ali za tuđicu nema potrebe jer već postoje odgovarajuće hrvatske riječi, i *nastavni uputnik* i *naukovna osnova*.

Prva inačica Hrvatskog nastavnog uputnika za osnovnu školu je već izrađena u okviru HNOS-a (na izradi je radilo oko 500 istaknutih stručnjaka iz školske prakse, sveučilišta, HAZU, znanstvenih instituta i drugih ustanova) i postavljena na mrežnu stranicu Ministarstva (nedavno je bez obrazloženja uklonjena i sve što je već učinjeno počinje se raditi ispočetka). Razumno bi bilo da se sada pogleda što je konkretno učinjeno i što bi trebalo dalje poboljšavati i razrađivati. Važno je reći da je Hrvatski nacionalni uputnik u sklopu HNOS-a iz 2006. godine uključio sve ključne sastavnice europskih nacionalnih kurikula, poglavito nove nastavne metode, istraživačku nastavu, interdisciplinarnost, kompetencije učenika, integralno planiranje, vrjednovanje rezultata. Šteta da je taj rad prekinut 2007.

Temeljno je načelo u izradi Nacionalnog uputnika da kompetencije hrvatskog učenika ne smiju biti ispod razine kompetencija učenika drugih srednjoeuropskih zemalja i da bude odgovarajuće zastupljen vlastiti nacionalni identitet i vrijednosti, na razini kruga srednjoeuropskih zemalja kojemu Hrvatska civilizacijski i povijesno pripada.

Vladimir Paar

O RIJEČIMA HRVATSKOGA KNJIŽEVNOGA JEZIKA

Sanja Vulić, Marko Alerić

Prezenske oblike glagola *velim*, *veliš* i imperfekt *veljah*, *veljaše* Pavešić je smatrao sastavnim dijelom hrvatskoga književnoga jezika. Vrančić je u 16. stoljeću taj glagol zabilježio u infinitivu *veliti* (Vrančić, str. 28.) i prezentu *velim* (Vrančić, str. 49.). Mažuranić primjećuje izostanak infinitiva toga glagola. U Šonjin rječnik taj glagol nije uvršten, a Anić navodi uporabu u prezentu i imperfektu. Skok piše da se taj glagol praslavenskoga podrijetla rabi samo u kajkavštini i čakavštini, i to samo u prezentu i imperfektu (Skok, 1973.: 573.). U čakavskim je organskim idiomima zabilježen npr. prezentski oblik *velīn* u Novom Vinodolskom (Sokolić-Kozarić), *velīn* u Kompolju u Gackoj (Kranjčević), *vělīm*, *vělīš*, *vělī* u Pajngрту u austrijskom Gradišću (Koschat, 1978.: 287.), u 3. os. jd. *veli* u Lumbardi na